

KRONIEK

Voici la fine sauterelle,
la nourriture de saint Jean.
Puissent mes vers être comme elle,
la nourriture des meilleures gens.

Albert Helman

IN DE SCHADUW VAN DEN DOOD

Maarten van de Moer, *De schatten van Medina-Sidonia*. W. J. Thieme & Cie, Zutphen, 1939.

Het is ons altijd raadselachtig geweest, hoe velen, die in het burgerlijke leven tot geen enkele heldendaad of bijzondere prestatie in staat waren, het oude bestaan soms in eens vaarwel zegden en zich in vreemden krijgsdienst begaven. Daar, te midden van de dreigende gevaren, waar iedere zenuw, iedere vezel op de proef wordt gesteld, blijken zij als militair te voldoen, strijden zij heldhaftig en zijn zij opgewassen tegen de uiterste krachtsinspanningen. In het burgerlijke leven bang voor een schrammetje, benauwd voor eenige afmatting, kennen zij in het oorlogsgeweld, waar de dood om alle hoeken loert, geen vrees en geen zwakheid. Zij werpen zich telkens weer opnieuw in het gevaar, ook al zijn ze reeds meermalen gewond geweest en strijden met een voorbeeldige plichtsbetrachting aan de zijde die zij gekozen hebben. Dit althans is het beeld dat sommige van zulke strijders in hun publicaties van zichzelf geven. En wij hebben geen reden om aan te nemen dat zij de waarheid al te zeer verdraaien, te minder waar objectieve berichten van anderen de militaire deugden van zulke vrijwilligers bevestigen. Welke mogelijkheden blijken er in menig eerzaam burger te schuilen, wanneer het gevaar eenmaal voor de deur staat!

Ze zijn weggetrokken, die vrijwilligers, naar

verschillende landen, en wij bezitten waardevolle publicaties van hen. Wij wijzen slechts op Jef Last's *Brieven*, die bovenstaande feiten bevestigen. Ook *De schatten van Medina-Sidonia* licht iets op van den sluier, die altijd nog over deze onverwachte ontplooiing der persoonlijkheid ligt. De beweegredenen, die tot een plotseling vrijwillig vertrek naar het front kunnen leiden, waren ons niet geheel onbekend en de opvatting, die wij daaromtrent hadden, wordt door de feiten, die Maarten van de Moer ons in zijn boek mededeelt, bevestigd.

Zelden, misschien nooit, is idealisme de enige drijfveer voor den vrijwilliger om zich naar het front te begeven. Wel is idealisme bijna altijd een belangrijke factor, maar de eigenlijke voedingsbodem, waarop zulk een besluit kan rijpen, is toch in de eerste plaats teleurstelling en onbevredigdheid in het eigen bestaan. Dat onbevredigd-zijn concentreert zich dan op een reeds aanwezig, of eerst later geboren wordend, idealisme om de als zwakker beschouwde partij te helpen of om de vrijheid te verdedigen.

Ofschoon Van de Moer poogt te bewijzen dat hij uitsluitend uit idealisme, uit nobelen drang om Madrid te helpen verdedigen, naar Spanje is vertrokken, verraadt hij zich, dank zij zijn eerlijkheid, op bijna iedere bladzijde. Eenige citaten mogen dit bevestigen:

„Wij weten niet veel van ons zelf. De krachten welke ons diep-in bewegen, zijn dikwijls van geheel anderen aard dan de redenen welke wij ons zelf voor onze handelingen geven.” (Uit de inleiding).

„Als je nu eens een magische formule wist waardoor alles veranderde. Wat een nuchtere, miserabele boel.” (pag. 4).